

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ "ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА"
ІНСТИТУТ ХІМІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ФАРМАЦІЇ
КАФЕДРА ХІМІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА
для здобувачів вищої освіти за спеціальністю
161 – Хімічні технології та інженерія**

Затверджено на засіданні
кафедри хімічних технологій
Протокол № 1, від 29.08.2022 р.

Одеса: ОП, 2022

Методичні вказівки до виконання кваліфікаційної роботи магістра для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 161 – Хімічні технології та інженерія / Уклад. І.В. Дмитренко, В.Я. Кожухар В.Я., Л.В. Іванченко, С.В. Сайтарли; Національний університет "Одеська політехніка". – Одеса, 2022. – 23 с.

Укладачі: І.В. Дмитренко, к.т.н.
В.Я. Кожухар, д.т.н., професор
Л.В. Іванченко, к.т.н, доцент
С.В. Сайтарли, к.т.н.

І.В. Дмитренко, В.Я. Кожухар, Л.В. Іванченко, С.В. Сайтарли. 161 – Хімічні технології та інженерія. Методичні вказівки до виконання кваліфікаційної роботи магістра. В методичних вказівках описано структуру кваліфікаційної роботи магістра та надано рекомендації щодо виконання кожного розділу роботи та її оформлення. Методичні вказівки призначено для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 161 – Хімічні технології та інженерія

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ	4
1.1 Тематика роботи.....	4
1.2. Структура кваліфікаційної роботи бакалавра	4
2 ВКАЗІВКИ ДО РОЗРОБЛЕННЯ ОКРЕМИХ РОЗДІЛІВ	5
2.1 Зміст	5
2.2 Анотація.....	5
2.3 Вступ.....	5
2.4 Техніко-економічне обґрунтування.....	6
2.5 Фізико-хімічні основи виробництва та вибір схеми виробництва	6
2.6 Характеристика сировини, допоміжних матеріалів, продуктів виробництва.....	7
2.7 Опис технологічної схеми виробництва.....	7
2.8 Матеріальний та енергетичний розрахунки	7
2.9 Конструктивні розрахунки та вибір технологічного обладнання	9
2.10 Автоматизація виробничих процесів.....	10
2.11 Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях.....	10
2.12 Охорона навколишнього середовища.....	11
2.13 Висновки.....	11
2.14 Список використаних джерел	11
2.15 Додатки	12
3 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ	12
4 КЕРІВНИЦТВО І КОНСУЛЬТАЦІЇ, ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	15
5 ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	15
5.1 Навчальні посібники та підручники	15
5.2 Методичні вказівки	17
ДОДАТКИ	19
Додаток 1. Титульний лист кваліфікаційної роботи магістра	19
Додаток 2. Завдання на кваліфікаційну роботу	20
Додаток 3. Завдання на розділ охорони праці та безпеки в надзвичайних ситуаціях ...	22
Додаток 4. Анотація	23

ВСТУП

Відповідно до освітньо-професійної програми "Хімічні технології та інженерія" [<https://op.edu.ua/education/programs/mag-161-0>] другого (магістерського) рівня вищої освіти здобувачі набувають загальні та спеціальні компетентності і розвивають професійні і творчі здібності для системного вирішування проблем в галузі хімічних технологій та інженерії, пов'язаних з виробництвом хімічних речовин, виконання роботи інноваційного характеру, приймання ефективних організаційно-управлінських рішень.

Магістри з хімічних технологій мають бути фахівцями, здатними розв'язувати спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з розробкою, виробництвом та дослідженням хімічних речовин, матеріалів та виробів на їх основі а також відповідних технологічних процесів в хімічній промисловості.

Магістр з хімічних технологій підготовлений для роботи в науково-дослідних інституціях і лабораторіях, на підприємствах, які займаються дослідженням, виробництвом і експлуатацією хімічних речовин і матеріалів, у тому числі адміністративних, контрольно-інспекційних організаціях та закладах вищої освіти всіх форм власності.

Атестація здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 161 – Хімічні технології та інженерія здійснюється у формі захисту кваліфікаційної магістерської роботи та завершується виданням документів встановленого зразка про присудження йому ступеня магістра з присвоєнням кваліфікації: магістр з хімічних технологій та інженерії. Атестація здійснюється відкрито і публічно.

Мета і завдання виконання кваліфікаційної роботи такі:

- систематизація, закріплення та розширення теоретичних і практичних знань;
- розвиток навичок проведення самостійних теоретичних та експериментальних досліджень;
- встановлення відповідності рівня підготовки здобувача вищої освіти вимогам освітньої програми, його готовності та спроможності до самостійної роботи за спеціальністю, що передбачає застосування певних теорій та методів хімічної інженерії і характеризується комплексністю та невизначеністю умов, принципів їх реалізації в сучасних комп'ютерних програмно-обчислювальних комплексах з урахуванням екологічної безпеки.

Кваліфікаційна робота призначена для систематизації, закріплення та розширення теоретичних та практичних знань з спеціальності для їх використання під час вирішення конкретних наукових, технічних, економічних та виробничих питань. Здобувач повинен продемонструвати самостійне застосування одержаних знань під час вирішення конкретної наукової або виробничої задачі, вміння користуватися спеціальною і довідковою літературою, аналізувати та узагальнювати передовий досвід роботи промисловості та найновіші досягнення науки і техніки в процесі опрацювання конкретного завдання.

Виконання кваліфікаційної роботи магістра здійснюється здобувачем самостійно після проходження переддипломної практики за індивідуальним завданням у відповідності до календарного плану у 3 семестрі під керівництвом викладача кафедри.

Необхідно пам'ятати, що за прийняті у роботі технічні рішення, правильність обчислювань, оформлення роботи відповідає автор роботи.

Керівник перевіряє, затверджує роботу, складає письмовий відгук на неї. Після успішного "малого" захисту на кафедрі здобувач отримує направлення до рецензента. Завідувач кафедри допускає студента до захисту, що відмічає на аркуші завдання до роботи. Рецензентові дають переплетену кваліфікаційну роботу. Рецензент передає на кафедру рецензію з завіреним підписом не пізніше, ніж за два дні до захисту. Після рецензування зміни у роботі не допускаються.

Кваліфікаційна робота магістра захищається публічно на засіданні атестаційної комісії та повинна бути обов'язково перевірена на плагіат.

1 ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

1.1 Тематика роботи

Кваліфікаційна робота магістра за спеціальністю 161 "Хімічні технології та інженерія" може мати експериментальний, розрахунковий або реферативний характер та повинна відобразити компетентності та результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми "Хімічні технології та інженерія". Кваліфікаційна робота показує рівень знань здобувача у галузі дисциплін закінченого етапу підготовки магістра та вміння використати знання для вирішення технологічних задач.

Кваліфікаційна робота бакалавра може бути присвячена:

- вивченню фізико-хімічних особливостей хіміко-технологічних процесів (ХТП);
- опрацюванню технологічних схем або замкнених технологічних циклів та їх апаратурного оформлення;
- методам розрахунків технологічних схем та апаратів;
- розробкам методів аналітичного контролю складних технологічних циклів;
- питанням перероблення відходів як вторинних матеріальних ресурсів у цільовий продукт, що є основою створення маловідходних екологічних виробництв та технологічних циклів;
- вивченню фізико-хімічних особливостей схем газо- та водоочищення;
- удосконаленню технологічної схеми або окремих її вузлів;
- заміні існуючого обладнання ефективнішим;
- використанню більш дешевої сировини та матеріалів;
- використанню нових матеріалів та захисних покриттів;
- поліпшення умов праці шляхом механізації трудомістких процесів;
- поліпшення якості продукції;
- зниження витрат праці;
- введення інших заходів, що забезпечують підвищення рентабельності виробництва, охорони навколишнього середовища та інше.

Об'єктами кваліфікаційної магістерської роботи можуть бути: діючі виробництва (реконструкція цеху, відділення, ділянки для збільшення випуску продукції, підвищення продуктивності праці, інтенсифікація виробництва або зниження собівартості); нові виробництва (цех, відділення, дільниця) та ін.

Тематика магістерських робіт визначається профілюючою кафедрою на основі результатів НДР, пропозицій підприємств та організацій переддипломної практики.

Завдання на кваліфікаційну магістерську роботу звичайно пов'язане з виробництвом, на якому студент проходив переддипломну практику.

Теми та керівники робіт затверджуються наказом ректора.

1.2 Структура кваліфікаційної роботи бакалавра

Кваліфікаційна робота магістра повинна містити до 90 сторінок та включати три аркуша графічної частини. Нумерація сторінок починається з титульного листа та проставляється на всіх аркушах роботи, крім першого.

Кваліфікаційна робота містить:

1. Титульний лист (додаток 1)	1
2. Зміст	2
3. Завдання на кваліфікаційну роботу (додаток 2)	1
4. Завдання на розділ охорони праці та безпеки в надзвичайних ситуаціях (додаток 3)	1
5. Анотація (додаток 4)	1
6. Вступ	2...3

7. Техніко-економічне обґрунтування	2...8
8. Фізико-хімічні основи виробництва та вибір схеми виробництва	10...20
9. Характеристика сировини, допоміжних матеріалів, продуктів виробництва	3...5
10. Опис технологічної схеми виробництва	4...10
11. Матеріальний та енергетичний розрахунки	8...20
12. Конструктивні розрахунки та вибір технологічного обладнання	5...10
13. Автоматизація виробничих процесів	8...10
14. Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях	8...12
15. Охорона навколишнього середовища	2...4
16. Висновки	1...2
17. Перелік використаних джерел	1...2
18. Додатки	від 4

Можливі й інші розділи кваліфікаційної роботи та обсяги в залежності від тематики та характеру роботи.

Графічна частина кваліфікаційної роботи також в залежності від тематики та характеру роботи може містити лист з фізико-хімічними основами виробництва, креслення технологічної схеми, креслення основного апарату, креслення схеми автоматизації, а також можливі будь-які додаткові креслення, таблиці, графіки тощо. Всі креслення виконують у графічному редакторі в форматі А1 та роздруковують у форматі А4 та наводять у додатках.

З керівниками кваліфікаційної роботи магістра попередньо погоджується:

- продуктивність відділення або основного апарату;
- характеристика сировини, реагентів, напівпродуктів та вихідного продукту;
- технологічні особливості методів, схем, установок, комплексів, виробничих циклів;
- питання ресурсозбереження, тобто можливості перероблення вторинних матеріальних ресурсів у цільовий продукт;
- енергозбереження установок, схем, виробничих циклів та можливість використання вторинних енергоресурсів.

2 ВКАЗІВКИ ДО РОЗРОБЛЕННЯ ОКРЕМИХ РОЗДІЛІВ

2.1 Зміст

Включає назви всіх розділів з зазначенням сторінок. Титульний аркуш вважається першим.

2.2 Анотація

Анотація українською та англійською мовами включає характеристику теми роботи, мету роботи та її результати. У ній стисло формулюють основні особливості виконаної роботи з технології та апаратурного оформлення, підкреслюють оригінальні технічні рішення, нові методи розрахунку. Виділяють ключові слова. Обсяг – до 500 знаків. У разі, якщо не вдається розмістити на одному аркуші анотацію на двох мовах, тоді необхідно розділити по сторінці для кожного варіанта.

2.3 Вступ

У вступі до кваліфікаційної роботи магістра характеризуються актуальність та доцільність завдання, що ставиться у ньому. Зазначається місце установки, що проектується, у системі виробництва. Оцінюється стан ринку за продукцією, що виробляється на установці. Розділ не має порядкового номеру

2.4 Техніко-економічне обґрунтування

У розділі надається обґрунтування необхідності інтенсифікації даного виробництва, виходячи з економічних міркувань:

- збільшення потужності виробництва з метою підвищення продуктивності праці та зниження собівартості продукції;
- удосконалення технології з метою підвищення якості продукції, раціонального використання сировини, підвищення безпеки та поліпшення умов праці, охорони навколишнього середовища;
- випуск нової продукції, що має перспективу реалізації на ринку;
- інші причини економічного характеру.

Необхідно зробити оцінку інженерних рішень, чітко розмежувати форми відтворення коштів виробництва – технічне переозброєння, реконструкцію або нове будівництво (розширення).

Технічне переозброєння є комплексом заходів, що розробляють щорічно за планом технічного розвитку виробництва. В процесі технічного переозброєння впроваджують нову техніку, технологію, здійснюють механізацію та автоматизацію виробничих процесів, проводять модернізацію та технічне удосконалення машин та обладнання. Обновлюють тільки активну частину основних фондів.

Реконструкція є одноразовою повною або частковою перебудовою виробництва за спільним планом без будівництва нових та розширення діючих цехів основного виробництва. Переобладнають основні цехи з заміною морально застарілого та фізично зношеного обладнання, впровадженням прогресивної технології, усуненням вузьких місць. Під час реконструкції обновлюють не тільки активні, а і частину пасивних основних фондів.

Реконструкція забезпечує збільшення техніко-економічних показників виробництва з меншими затратами та у більш короткі терміни, ніж у разі будівництва нових та розширення діючих підприємств.

Нове будівництво стає важливим напрямком відтворення основних фондів для впровадження принципово нових науково-технічних досягнень.

Обсяги виробництва продукції збільшують в основному за рахунок перших двох форм на базі впровадження агрегатів великої одиничної потужності, безперервних одностайних технологічних процесів, екологічно чистих та маловідходних технологій, подальшої інтенсифікації хіміко-технологічних процесів.

Завданням техніко-економічного обґрунтування стає встановлення технічної можливості та економічної доцільності будівництва, реконструкції, розширення, переозброєння об'єкту на визначену проектну потужність. Належить показати вплив пропонованих технічних рішень на основні техніко-економічні показники: якість продукції, продуктивність праці, собівартість продукції, експлуатаційні та капітальні витрати, строк окупності капітальних вкладень. За необхідністю наводять розрахунки основних техніко-економічних показників.

2.5 Фізико-хімічні основи виробництва та вибір схеми виробництва

У цьому розділі доводиться вміння здобувача користуватися науково-технічною літературою в галузі своєї спеціальності.

Схему виробництва обирають на підставі критичного розгляду існуючих методів виробництва. Аналізувати, однак, належить лише ті способи одержання продукту, які мають промислове значення або є цікавими для майбутнього. Після загального огляду методів виробництва продукту докладно описується вибраний метод, його позитивні та негативні сторони.

Теоретичні основи процесів та стадій виробництва можуть включати:

- механізм реакції або закономірності фізичних процесів;
- константи швидкості реакції;

- вплив умов на вихід та якість одержуваного продукту (температура, тиск, тип катализатору, співвідношення реагентів);
- термодинамічні умови процесу (константи рівноваги, пружність пару);
- теплові ефекти основних та побічних реакцій.

Конкретні дані, у тому числі – таблиці, графіки, номограми – належить приводити з посиланнями на джерело інформації.

2.6 Характеристика сировини, допоміжних матеріалів, продуктів виробництва

Цей розділ пояснювальної записки містить: технічні умови (ДСТУ, ТУ та ін.) на сировину, допоміжні матеріали (катализатор, розчинники та ін.) та готові продукти виробництва, що проектується. Коли сировиною або продуктом постає проміжний продукт багатоступеневого синтезу, не регламентованого вимогами стандарту, необхідно привести якісний та кількісний склад цього продукту з зазначенням на припустимі межі окремих величин, описати фізико-хімічні властивості сировини, допоміжних та кінцевих продуктів, що використовують у технологічному процесі. Характеризують також їх токсичність, корозійну активність, пожежно- і вибухонебезпечність. Наводячи фізико-хімічні величини, необхідно дати посилання на джерело інформації.

2.7 Опис технологічної схеми виробництва

Опис технологічної схеми призначений для читання креслення цієї схеми, упорядкування регламенту виробництва. У ньому викладається послідовність виробничих операцій, схема переходу оброблюваних матеріалів з апарату у апарат та зазначаються умови регулювання процесу, температура, тиск та інше.

Спочатку належить охарактеризувати всі види сировини, яка надходить на виробництво, спосіб транспортування, термін зберігання, первинної обробки, дозування та завантаження у апарати. Під час опису технологічних операцій, що проводяться у окремих апаратах, стисло повідомляється про конструкції апарату, способи завантаження сировини та відведення продуктів перероблення, а також про суттєвість процесу, який перебігає. Зазначається спосіб проведення процесу (періодичний, безперервний, циклічний), перераховуються основні параметри процесу (тиск, температура, витрати та інше), методи його контролю та регулювання.

Треба описати також міжопераційні способи транспортування (переток, перекачування, злив, тощо) реакційних мас, сумішей, допоміжних матеріалів, відходів та готових продуктів з обов'язковим зазначенням направлення потоку (у апарат №..., у атмосферу, в каналізацію, на спалювання і т. ін.). У записці треба відзначити призначення всіх наявних на кресленні апаратів з зазначенням наданих ним на схемі номерів.

Після опису технологічної схеми треба відзначити вузькі місця існуючого виробництва, освітити раціональні зміни, які внесено у технологію виробництва, що проектується. Належить стисло показати, що надає те або інше нововведення з погляду поліпшення процесу технології, підвищення виходу продукції, зменшення витрат дорогих матеріалів, енерговитрат, забруднення навколишнього середовища і т. д. Зміни вносять на підставі літературних матеріалів, досліду роботи підприємств, технологічних розробок самого здобувача.

2.8 Матеріальний та енергетичний розрахунки

Завданням розрахунку матеріального балансу є визначання кількості сировини, матеріалів, продуктів та відходів виробництва вибраної продуктивності. На підставі одержаних даних виконують розрахунок та вибір технологічного обладнання за ємкісними характеристиками.

Розрахунки треба вести на основі стехіометричних рівнянь хімічних реакцій та законів кінетики. Іноді через недостатність знань доводиться користуватися емпіричними даними (експериментальними або виробничими).

Матеріальний баланс ґрунтується на законі збереження матерії, згідно якому кількість речовин, яка переробляється, у виробничому процесі, (витрата), повинна дорівнювати кількості здобутих у результаті перероблення продуктів (прихід).

Для періодичних процесів результати розрахунку матеріального балансу за апаратом або стадією технологічного процесу зводять у таблицю:

Прихід			Витрата		
Найменування потоку	Маса		Найменування потоку	Маса	
	кг/год	%		кг/год	%
Всього			Всього		

Належить розрізнявати матеріальний баланс хімічного процесу (хімічні реакції) та технологічної операції (абсорбція, фільтрація, дистиляція і ін.).

У першому випадку змінюється хімічний склад матеріалів, що переробляються. При цьому за стехіометричним співвідношенням хімічної реакції встановлюється теоретичний вихід продукту. Фактичний же вихід одержуваного продукту підраховують після виявлення втрат продукту внаслідок побічних реакцій, осмолення і ін.

Якщо відомі виходи за окремими стадіями, то загальний вихід на виробництві буде дорівнювати добутку виходів на стадіях.

Для виробничих операцій, у яких переважають фізичні процеси, необхідно розрахунком установити яка кількість продукту за даних умов залишається у лишку, а яка знову повертається у процес. Необхідно також урахувувати механічні втрати (втрати газів та пари крізь нещільності, втрати під час транспортування та зберігання).

Якщо відомі виходи з окремих стадій, то загальний вихід виробництва дорівнює добутку виходів за стадіями.

Матеріальний баланс безперервного процесу є потоковим (кмоль/рік, т/рік). Він розраховується також на тону готового продукту або на одиницю маси вихідної сировини.

Точність розрахунку матеріального балансу у деяких випадках може бути обмежена у випадку розрахунку на всю продуктивність установки значенням 0,1 кг чи навіть округлятися до цілих.

Належить уникати багаторазового повторення однотипних дій. Оригінальні складні розрахунки належить описувати докладніше.

Для складних технологічних процесів, особливо з рециркуляцією, належить скласти схему матеріальних потоків. Вона виконується на основі технологічної схеми та включає тільки ті стадії та процеси, в яких відбуваються кількісні та якісні зміни матеріальних потоків.

За допомогою матеріальних розрахунків виділяють також кількості та склад відходів (стічних вод, газових викидів, шламів) на тону чистої продукції. Ці відомості необхідні для вирішення питань з способів утилізації, знешкодження або знищення.

Якщо у виробництві, що проектується, є процеси, які супроводжуються великим виділенням (поглинанням) енергії, і вони визначають як технологію, так і апаратуру, можна виділити розділ "Енергетичні розрахунки". За допомогою таких розрахунків у процесах окисації, піролізу, дегідрування вуглеводнів та інших можна, наприклад, визначити співвідношення реагуючих компонентів або кількість перегрітої пари (конденсату) для підтримання оптимальної температури у адіабатичному реакторі.

Енергетичні баланси основних апаратів виконують з використанням виробничих та наукових даних. На їх основі визначають витрати пари, води, палива і електроенергії.

Тепловий розрахунок апаратів звичайно завершують проектним або перевірним розрахунком поверхні теплообміну за вжитих умов передачі тепла.

Тепловий баланс апаратів періодичної дії належить розраховувати для кожної операції робочого циклу. Справжню поверхню теплообміну приймають з запасом 20...50 %.

У разі розрахунку апаратів з різними механічними пристроями необхідно визначити витрату електроенергії, що витрачається двигуном електроприладу.

Розрахунки кінетики проводять з метою визначання необхідних реакційних об'ємів, завантаження каталізатору та ін.

2.9 Конструктивні розрахунки та вибір технологічного обладнання

В цьому розділі кваліфікаційної роботи магістра приводять проектні або перевірні розрахунки основного апарату технологічної схеми. У випадку реконструкції діючих виробництв, у першу чергу, визначають можливість використання наявного основного апарату, потім за необхідністю розробляють необхідні зміни його конструкції і проектують додаткове обладнання. В кінці розділу поміщають коротку характеристику всього технологічного обладнання схеми із зазначенням використаних без змін, а також нових та змінюваних апаратів.

Проектування обладнання виконується в два етапи – технологічний розрахунок та конструювання.

У технологічному розрахунку треба визначити для нормалізованого обладнання тип та потрібну кількість апаратів, для нестандартних апаратів – їх кількість та конструктивні розміри. Обов'язково здійснюють перевірки, що підтверджують можливість експлуатації апарату в заданому режимі з необхідною продуктивністю: для апаратів із мішалками перевіряють виконання умов нормальної роботи мішалок за вибраного заповнення; для проточних апаратів перевіряють їх гідравлічну опірність; у реакторах оцінюють відповідність гідродинамічного режиму вибраної розрахункової моделі; у апаратах з теплопередавальними поверхнями перевіряють розмір поверхні та режим теплопередачі. На етапі конструювання здійснюють розрахунок корпусу на міцність та креслення апаратів.

Під час проектування обладнання необхідно враховувати сучасні напрямки розвитку в машинобудуванні: інтенсифікація, збільшення одиничної потужності, підвищення надійності та рівень стандартизації. У випадку збільшення продуктивності схеми належить йти не шляхом простого збільшення кількості апаратів, а обирати нове, інтенсивніше та досконаліше обладнання з більшою одиничною потужністю. Такий шлях модернізації виробництва дозволяє поліпшити його техніко-економічні показники.

Важливим критерієм під час проектуванні обладнання постає його надійність, тобто гарантія безперебійної роботи впродовж встановленого терміну. Один із способів забезпечення надійності укладається в використанні запасу продуктивності. Розрахункова продуктивність повинна на 10...15 % перевищувати задану.

Основним апаратом у хіміко-технологічних виробництвах, звичайно, вважається реактор. Під час проектування відділень розділення сумішей як основний апарат вибирають колонні апарати – ректифікаційні колони, абсорбери, десорбери, екстрактори та інше.

Опис розрахунків апарату треба починати з:

- технічної характеристики, що містить: призначення в схемі, робочі параметри, основні конструктивні розміри та ін. відомості, які використовують під час розрахунків;
- розрахункової схеми або ескізу, що ілюструють конструкцію;
- чіткого визначення проектних задач, тобто цілі розрахунків.

Методики технологічних розрахунків специфічні для кожного типу апаратів (реактори безперервні чи періодичні, ємкісні апарати з мішалками, ректифікаційні колони та ін.). Їх викладають в дисциплінах "Обладнання хімічних виробництв", "Процеси та апарати хімічних виробництв".

На них ґрунтуються методи моделювання з використанням математичних моделей [3, 5-8] та наближеного моделювання з використанням теорії подібності та параметрів модельних (діючих) виробничих чи дослідних апаратів. Надійніші результати вдається отримати в процесі математичного моделювання а наближене моделювання (масштабність) дозволяє розраховувати різні апарати, не маючи їх надійних моделей або програмних розрахункових модулів.

Належить пам'ятати, що можливості метода масштабування часто обмежені, бо у разі масштабного переходу до апаратів великих розмірів не вдається дотримати усі види подібності процесів та їх параметри змінюються. Краще інших, з прийнятною погрішністю за коефіцієнту масштабування 20 та більше, можна масштабувати апарати з мішалками.

Основи проектування реакторів викладено у спеціальних підручниках. Наведено численні приклади розрахунків часу контакту, кількості каталізатору та розмірів реакторів зі стаціонарним шаром каталізатору, що працюють у ізотермічному або адіабатичному режимах, з псевдозрідженим шаром каталізатору, періодичних реакторів з мішалками. У підручниках наводять спеціальні методики та приклади розрахунків реакторів різних типів, що використовують у промисловості для здобування речовин.

Розрахунок реактора виконують у визначеній послідовності. Спочатку визначають потрібну ємність (об'єм) реакційної зони, а потім для вибраної конструкції знаходять конструктивні розміри.

В проектуванні слід використати оптимальний час перебування з літератури по технології, яка узагальнює експериментальні дані та досвід експлуатації виробництв, або розрахувати його, користуючись математичною моделлю реактора одним з методів оптимізації. У мережі ХТФ є програми для виконання на ЕОМ розрахунку умовного часу перебування для трубчастого та поличного каталітичних реакторів окисації метанолу в формальдегід, адіабатичних реакторів глибокого окиснення органічних речовин у суміші з повітрям.

Далі для вибраної конструкції апарату з урахуванням загальноприйнятих або заданих обмежень розраховують розміри реакційної зони, корпусу реактора та інших елементів його конструкції. При цьому обов'язково перевіряють можливість експлуатації у проектному режимі, для чого виконують тепловий та гідравлічний розрахунки. У тепловому розрахунку використовують рівняння теплового балансу, основне рівняння теплопередачі та ін.

Для виділення цільового продукту у результаті розділення рідких неоднорідних систем під дією відцентрових сил у виробничій практиці користуються центрифугами. Технологічний розрахунок центрифуг зводиться до визначання їх продуктивності. Індекс продуктивності визначається для центрифуг різних типів за відповідними формулами.

Повна витрата енергії на центрифугування складається з різних витрат: на передавання суспензії кінетичної енергії, на подолання шкідливих опорів та ін.

2.10 Автоматизація виробничих процесів

У розділі показують необхідність контролю параметрів об'єкту, що проектується, та вибір засобів регулювання та автоматизації. Графічна частина складається із схеми КПП і автоматики та специфікації на вимірювальну та регулювальну апаратуру одного з вузлів, частіше всього реактору. Розділ виконують відповідно до методичних вказівок.

2.11 Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях

Перед началом виконання кваліфікаційної роботи магістра студент узгоджує з консультантом завдання на виконання цього розділу.

Розділ розробляють відповідно до методичних вказівок. Питання розглядаються стосовно до конкретних умов теми роботи, не допускаючи загальних міркувань та переписування правил та інструкцій.

За рекомендацією консультанта для одного з видів небезпек чи шкідливостей проводять детальне розроблення заходів з необхідними розрахунками та складанням схеми. Також проводять розрахунок наслідку надзвичайної ситуації за завданням консультанта.

2.12 Охорона навколишнього середовища

В цьому розділі проводять оцінку впливів існуючої або проектуємої діяльності промислового об'єкту на оточуючу техногенну середу та пропонують заходи з забезпечення нормативного стану навколишнього середовища, включаючи розрахунки з нормування, моніторинг території зон впливу діяльності промислового об'єкту, систему відновних та компенсаційних заходів, а також вирішують конкретні інженерні завдання, пов'язані з проектуванням та технологічними розрахунками очисних установок або технологічних циклів, розвивають основи створення замкнених, безвідхідних та маловідходних виробництв, що є активною формою захисних заходів з охорони довкілля.

2.13 Висновки

В цьому розділі необхідно надати короткі висновки про виконану роботу, показати все нове та цінне, що зроблено під час виконання кваліфікаційної роботи магістра, результати проведених розрахунків, висновки щодо ефективності виконаної роботи.

Висновки є коротким підсумком усієї роботи та тому повинні бути чіткими та ясними.

2.14 Список використаних джерел

У кінці пояснювальної записки належить привести список використаної літератури. До неї слід включати тільки ті джерела, на які надано посилання в тексті пояснювальної записки. Номер джерела в тексті записки поміщають у квадратні дужки та він відповідає порядковому номеру джерела в списку літератури, який складається таким чином:

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	Яворський В.Т. Технологія сірки і сульфатної кислоти: Підручник / В.Т. Яворський. – Львів: Вид-во Національного універ-ту «Львівська політехніка», 2010. – 404 с.).
Два автори	Суберляк О.В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О.В. Суберляк, П.І. Баштанник. – Львів : Растр-7, 2007. – 375 с.
Три автори	Іванченко Л.В. Хімія і технологія води : навчальний посібник / Л.В. Іванченко, В.Я. Кожухар, В.В. Брем. – Одеса : Екологія, 2017. – 212 с.
Чотири автори	Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В.В., Кисляченко М.Ф., Лобастов І.В., Нечипорук А.А.]. – К. : НДІ "Укragропромпродуктивність", 2006. – 106 с.
П'ять і більше авторів	Процессы и аппараты химической технологии: Учебник. Часть 2 / Л.Л. ТОВАЖНЯНСКИЙ, А.П. ГОТЛИНСКАЯ, В.А. ЛЕЩЕНКО [и др.]. – Харків: Вид-во «Підручник НТУ ХП», 2005. – 532 с.
Депоновані наукові праці	Социологическое исследование малых групп населения / В. И. Иванов [и др.] ; М-во образования Рос. Федерации, Финансовая академия. – М., 2002. – 110 с. – Деп. в ВИНТИ 13.06.02, № 145432.

Стандарти	1. Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004, IDT) : ДСТУ ISO 7000:2004. – [Чинний від 2006-01-01]. – К. : Держспоживстандарт України 2006. – IV, 231 с. – (Національний стандарт України). 2. Якість води. Словник термінів : ДСТУ ISO 6107-1:2004 – ДСТУ ISO 6107-9:2004. – [Чинний від 2005-04-01]. – К. : Держспоживстандарт України, 2006. – 181 с. – (Національні стандарти України).
Електронні ресурси	Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті : (підсумки 10-ї Міжнар. конф. „Крим-2003”) [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник — 2003. – № 4. – С. 43. – Режим доступу до журн. : http://www.nbuv.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm .
Для журнальних статей	Прізвище, ініціали автора, назва статті, назва журналу (можна скорочувати за вжитою формою), рік видавання, номер журналу, сторінка (Ерайзер Л.М. Розробка технології комплексної переробки полімінеральних калійних руд методом сульфатного вилуговування / Л.М. Ерайзер, Л.В. Іванченко // Вісник НТУ "Харківський політехнічний інститут". Збірник наукових праць. Тематичний випуск: Хімія, хімічна технологія та екологія. – Харків: НТУ "ХПІ". – 2011. – № 65. – С. 46-53.)
Для авторських посвідчень, патентів	Номер, країна, заголовок, автора, дату видавання, номер заявки, відомості про видання, де він оприлюднений (А.с. № 916399. СССР, МКИ С 01 D 9/04. Способ переработки калийной полиминеральной руды / И.Ю. Костив, В.Т. Яворский, Л.А. Походенко и др. (СССР) – № 135007; заявл. 07.06.79; опубл. 30.03.81, Бюл. № 12. – 4 с.)
Для документації підприємства (регламенти, звіти про роботи)	Назва, організація, автор, рік
Для методичних вказівок	Назва, прізвище, ініціали авторів, місце і рік видання, кількість сторінок (Конспект лекцій з курсу "Хімія та технологія води" для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 161 – Хімічні технології та інженерія / Уклад.: Л.В. Іванченко, В.Я. Кожухар, В.В. Брем, Національний ун-т "Одеська політехніка". – Одеса, 2022. – 105 с.).

Відомості про іноземні книжки та журнали оформлюють на мові оригіналу.

Джерела мають наскрізну нумерацію та зводяться у тієї послідовності, в якій вони зустрічаються в записці.

5.15 Додатки

В додатках обов'язково повинна бути наведена графічна частина кваліфікаційної роботи. Крім того, можна навести рисунки, таблиці. Всякі додатки треба починати з нового листа. Додаток повинен мати змістовний заголовок. Рисунки та таблиці слід нумерувати.

3 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ

Текст роботи друкується полуторним інтервалом (шрифт – Times New Roman 14 пт., вирівнювання по ширині, міжрядковий інтервал 1,5) з полями: верхнє – 2 см, нижнє – 2 см, лівє

– 2,5 см, праве – 1 см. Абзаци виділяють відступом тексту на 1,25 см. Переноси вручну не ставити.

Розділи кваліфікаційної роботи починають із нового аркуша.

Назву розділу записують у вигляді заголовка в верхній частині аркуша (шрифт – Times New Roman 14 пт., напівжирний, регістр – всі ПРОПИСНІ, вирівнювання по центру) без крапки. Розділи нумерують арабськими цифрами, після номера крапка не ставиться.

"Вступ" та "Висновки" не нумерують.

Посилання на літературу оформляються у квадратних дужках і проставляються по тексту після згадування джерела (наприклад, авторами робіт [1, 13], [19-21] показана ...).

Посилання на формули, що зустрічаються по тексту, виконують у круглих дужках (наприклад: (1.2) або (1.3), (2.1) або (1.1)...(1.4)).

Чисельні інтервали значень, що зустрічаються в тексті, пишуться через три крапки без пробілів між крапками й цифрою (наприклад: 150...160 °С; 3...8 мм;), у посиланнях на кілька формул, (наприклад: (1.1)...(1.4)); у посиланнях на кілька джерел літератури (наприклад: [1...4]); у річних проміжках (наприклад: в 20...30 р., в 2005...2018 р.).

Розмірність цифрових значень пишеться через фіксований пробіл після цифри (наприклад: 5 мм, 100 %, 14,4 МПа).

Формули – набираються тільки у редакторі формул Microsoft Equation 3.0, який входить до комплексу поставки MS Word (не використовувати убудований редактор формул для MS Word 2007 та вище). Накреслення змінних, функцій, постійних і цифр – як в основному тексті пояснювальної записки. Для цього в кожній набраній формулі, використовуючи інструменти Microsoft Equation, додати тої або іншій змінної й функції стиль, накреслення якого відповідає вимогам (шрифт – Times New Roman 14 пт.).

Розшифрування змінних формули оформляється у вигляді списку, кожна змінна з нового абзацу. Перед першою змінною пишеться слово "де", між змінною й розшифруванням ставиться тире.

Приклад оформлення формул:

$$Q_{\text{п}} = G_{\text{т}} \cdot \bar{c}_{\text{т}} \cdot (T_{\text{т}}^{\text{п}} - T_{\text{т}}^{\text{к}}), \quad (1.8)$$

де $G_{\text{т}}$ – маса теплоносія;

$\bar{c}_{\text{т}}$ – середня теплоємність теплоносія;

$T_{\text{т}}^{\text{п}}$, $T_{\text{т}}^{\text{к}}$ – початкова і кінцева температури теплоносія.

Всі формули нумеруються арабськими цифрами в межах розділу. Номер складається з номера розділу й порядкового номера формули, розділених крапкою, що вказують із правої сторони аркуша на рівні формули в круглих дужках. Не слід повторювати ті самі формули або хімічні рівняння в різних розділах проекту, привласнюючи їм нову нумерацію; досить послатися на існуючі номери.

Для зручності викладу цифрові та інші дані рекомендується оформляти у вигляді таблиць. Таблиці набираються в MS Word і розташовуються по тексту після першого згадування або посилання на неї. Таблиці нумеруються в межах розділу й повинні мати тематичні заголовки.

Таблиця повинна розташовуватися на одній сторінці. Не допускається розривати таблицю. Якщо ж таблиця розташовується на двох і більше сторінках, то в такому випадку на кожній наступній сторінці пишуть фразу «Продовження таблиці 1.1», і повністю повторюють «шапку» таблиці. Допускається альбомна орієнтація таблиці разом з заголовком або поворот напису в окремих стовпчиках для коректного читання змісту.

Ставити лапки замість повторюваних цифр, знаків, одиниць, математичних і хімічних символів не допускається. Графи таблиць не повинні бути порожніми, за необхідністю ставиться прочерк. Числа в одній графі повинні мати однакову кількість десяткових знаків.

Приклад оформлення таблиць:

Таблиця 3.7 – Залежність рівноважного складу конвертованого газу від температури в процесі конверсії метану водяною парою

T, K	Ступінь перетворення, %		Склад рівноважної парогазової суміші, % об.				
	CH ₄	CO	CH ₄	CO	CO ₂	H ₂	H ₂ O
800	38,80	29,98	16,21	2,36	7,94	38,74	34,75
900	75,90	32,90	5,33	9,51	7,28	57,71	20,17
1000	94,98	24,84	1,02	14,32	5,07	63,23	16,36
1100	99,50	19,24	0,10	16,08	3,86	63,68	16,28

Рисунки – діаграми і графіки створюються як вбудований об'єкт Microsoft, у якому і рисуються засобами Word, або в інших векторних редакторах і вставляються як відповідний об'єкт; фотографії вставляються як графічні файли у форматах: PCX, TIFF, GIF, BMP, JPEG (розрешення 600 тчк/дюйм).

Всі написи, що зустрічаються в рисунках, виконуються шрифтом Times New Roman і повинні відповідати вимогам, пропонованим до накреслення змінних, індексів і функцій по тексту й у формулах. Рисунки вставляються в текст після першого згадування.

Приклад оформлення рисунків:

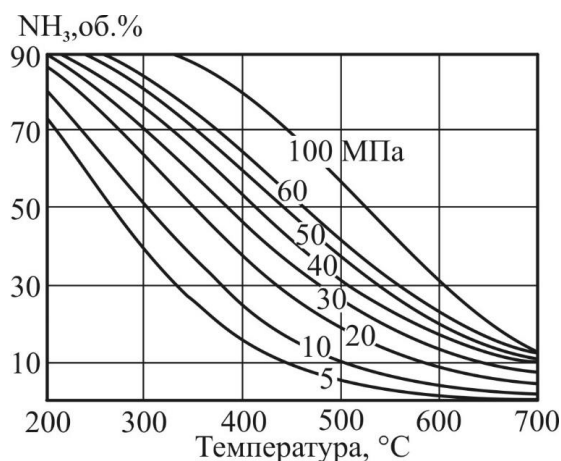
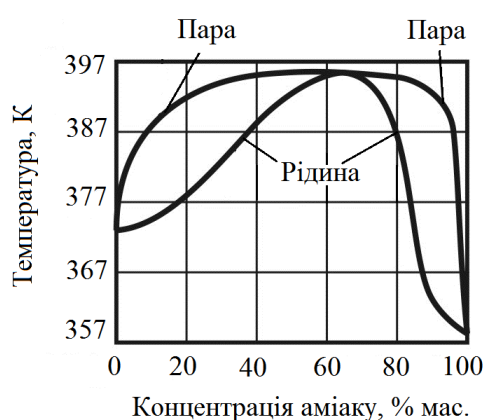

Рис. 5.11 – Діаграма кипіння системи HNO₃ – H₂O.

Рис. 5.12 – Залежність рівноважних концентрацій амоніаку від температури та тиску синтезу

Графічна частина складається з листа фізико-хімічних основ виробництва, технологічної схеми процесу, креслення загального вигляду основного апарату з вузлами та схеми автоматизації. Їх виконують за допомогою графічних редакторів в масштабі формату A1, друкують в форматі A4.

На технологічних схемах показують їх елементи – всі апарати у вигляді умовних зображень та лінії зв'язку – матеріальні потоки. Схеми виконують без дотримання масштабу і справжнього просторового розміщення апаратів, тим не менш, розмір зображень винен приблизно відображати співвідношення габаритних розмірів.

Зображення апарату повинно відображати принцип його дії і конструкції. Для низки апаратів і машин установлені стандартні принципові умовні зображення. Це теплообмінні та колонні апарати, відстійники і фільтри, трубопроводи, трубопровідна арматура, насоси, вентилятори і компресори, апарати випарні і сушарки та ін. Для інших апаратів слід використовувати стандартне зображення корпусів і внутрішніх елементів машин і апаратів хімічних виробництв. На схемах звичайно поміщають додаткову текстову інформацію і таблиці технічних даних апаратів і потоків. Зовнішні потоки схеми повинні мати назву і відомості про їх спрямування (куди чи звідки). Їх виносять і закінчують за межами зображення схеми.

Креслення основного апарату виконують за загальними правилами технічного креслення. Разом з головним видом із подовжнім розрізом приводять додаткові плани, розрізи і січення, що дають повне наведення з конструкції і принципи дії апарату, а також технічні вимоги і іншу необхідну інформацію у вигляді таблиць, наприклад, таблицю з технічною характеристикою, таблицю штуцерів.

4 КЕРІВНИЦТВО І КОНСУЛЬТАЦІЇ, ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Керівник кваліфікаційної роботи магістра видає здобувачу завдання на роботу та зазначає, які розділи завдання розробити більш докладно, які розрахунки належить виконати, на що звернути увагу під час виконання роботи. Керівник здійснює загальний контроль за ходом виконання роботи і термінами її виконання, здійснює методичне і технічне керівництво.

Для захисту кваліфікаційної роботи здобувач повинен підготувати доповідь на 12...15 хвилин та презентацію роботи в редакторі Power Point.

В доповіді (і відповідно у презентації) необхідно коротко викласти завдання роботи, розповісти фізико-хімічні основи виробництва, технологічну схему установки, устрій та принцип роботи основного апарату та те нове, що впроваджено у роботі.

Кваліфікаційна робота магістра захищається публічно на засіданні атестаційної комісії.

Загальну оцінку кваліфікаційної роботи магістра виставляють на підставі результатів захисту роботи, з врахуванням відзиву рецензента, характеристики керівника роботи та таких показників:

- постановка завдання, актуальність та обґрунтованість тематики;
- рівень аналізу технічної літератури з теми роботи і володіння теоретичними питаннями;
- вибір та обґрунтування проектних рішень, технологічних процесів, оцінка їх надійності та новизни;
- повнота і якість інженерних або технологічних розрахунків, аналіз вузьких місць;
- якість і повнота виконання допоміжних розділів роботи;
- ступінь самостійності та особистий внесок студента у роботу;
- якість оформлення та презентації роботи.

На кваліфікаційну роботу надається не менш, ніж одна рецензія, яка підписується науково-педагогічним працівником університету. Оцінки роботи за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та висновку про можливість присудження здобувачу вищої освіти освітнього ступеня та присвоєння відповідної кваліфікації.

Рецензія складається із зазначенням:

- відповідності кваліфікаційної роботи затвердженій темі та завданню;
- актуальності теми;
- повноти розкриття змісту роботи та поставлених в ній задач;
- якості виконання текстової частини ілюстративного матеріалу;
- недоліків та зауважень по роботі.

Негативна оцінка, яка може бути висловлена в рецензії, не є підставою для недопущення роботи до захисту.

5 ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

5.1 Навчальні посібники та підручники

Іванченко Л.В. Технологія соди та лугів : навчальний посібник / Л.В. Іванченко, В.Я. Кожухар, В.В. Брем, І.В. Шаповал. Одеса: ОП, 2021. 207 с.
<http://dspace.opu.ua/jspui/handle/123456789/11626>

2. Іванченко, Л. В. Технологія сульфатної кислоти : навч. посібник / Л. В. Іванченко, В. Я. Кожухар, І. І. Усатюк ; Держ. ун-т "Одес. політехніка". - Одеса, 2021. - 196 с. <http://dspace.oru.ua/jspui/handle/123456789/11630>
3. Кожухар, В. Я. Автоматизовані системи керування хіміко-технологічними процесами : навч. посібник / В. Я. Кожухар, В. В. Брем, О. В. Макаров ; Держ. ун-т "Одес. політехніка". - Одеса, 2021. - 223 с. <http://dspace.oru.ua/jspui/handle/123456789/11631>
4. Кожухар, В. Я. Технологія зв'язаного азоту : навч. посібник / В. Я. Кожухар, Ю. М. Єпутатов, Л. В. Іванченко ; Держ. ун-т "Одес. політехніка". - Одеса, 2021. - 279 с. <http://dspace.oru.ua/jspui/handle/123456789/11632>
5. Фізична хімія : навч. посібник / В. Я. Кожухар, І. І. Усатюк, В. В. Брем, Ю. М. Єпутатов ; Держ. ун-т "Одес. політехніка". - Одеса, 2021. - 302 с. <http://dspace.oru.ua/jspui/handle/123456789/11646>
6. Методи очистки та переробки викидів та відходів : навч. посібник / В. Я. Кожухар, В. В. Брем, І. В. Дмитренко, Л. В. Тимошевська ; Держ. ун-т "Одес. політехніка". - Одеса, 2021. - 222 с. <http://dspace.oru.ua/jspui/handle/123456789/11647>
7. Врагов А.П. Теплообмінні процеси та обладнання хімічних і газонафтопереробних виробництв: навчальний посібник. – Суми: Університет. книга, 2006.– 260 с.
8. Кострова Г.В. Обладнання нафтогазової та хімічної галузі: Навч. посібник Кострова Г.В., Савельєва О.С., Становський О.Л. – Одеса: ОДПУ, 2001.
9. Дубинін А. І., Гаврилів Р. І., Гузьова І. О.; за ред. А. І. Дубиніна. Навчальний посібник з курсового проектування. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012.– 360 с. Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/1165338/>
10. Коваленко І. В., Малиновський В. В. Основні процеси, машини та апарати хімічних виробництв: Підручник. – К.: Інрес: Воля, 2005.– 264 с. Режим доступу: http://cpsm.kpi.ua/Doc/PAHV_uch.pdf.
11. Сидоров Ю. І., Чуєшов В. І. Новіков В.П. Процеси і апарати хіміко-фармацевтичної промисловості: навчальний посібник для фармацевтичних і хімічних спеціальностей ВНЗ. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2010. – 816 с. Режим доступу: <https://books.google.com.ua/books?id=V5X4CQAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=inauthor:%22%D0%A1%D0%B8%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2+%D0%AE. +%D0%86., +%D0%A7%D1%83%D1%94%D1%88%D0%BE%D0%B2+%D0%92. +%D0%86. +%D1%82%D0%B0+%D1%96%D0%BD.%22&hl=ru&sa=X&ved=0ahUKEwiRyoidyPaAhUQzKQKHVL2A2MQ6AEIJzAA#v=onepage&q&f=false>
12. Яворський В.Т., Перекупко Т.В., Знак З.О., Савчук Л.В. Загальна хімічна технологія: підручник для вузів. – Л.: Львівська політехніка, 2005.– 552 с. Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/43833/>
13. Технологія зв'язаного азоту: підруч. для студентів вищих навч. закл. / [Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, О.Я. ЛОБОЙКО, Г.І. ГРИНЬ та ін.]. – Х.: НТУ "ХПІ", 2007. – 536 с. Режим доступу: www.twirpx.com/file/442734/
14. Справочник азотчика. Физико-химические свойства газов и жидкостей. Производство технологических газов. Очистка технологических газов. Синтез аммиака. / [Караваяев М.М., Чернышев А.К., Ильченко А.Р. и др.]; под ред. Е.Я. Мельникова. – [2-е изд. перераб.]. – М.: Химия, 1986 г. – 512 с.
15. Методи розрахунків у технології неорганічних виробництв: підруч. для студентів вищих навч. закл. / [Лобойко О.Я., ТОВАЖНЯНСЬКИЙ Л.Л., Слабун І.О. та ін.]. за ред. проф. О.Я. Лобойка і проф. Л.Л.ТОВАЖНЯНСЬКОГО. – Х.: НТУ "ХПІ", 2001. – 512 с.
16. Краткий справочник физико-химических величин. /Под ред. А.А. Равделя, А.М. Пономаревой – [8-ое изд., перераб.]. – Л.: Химия, 1983. – 232 с.
17. Варгафтик Н.Б. Справочник по теплофизическим свойствам газов и жидкостей. – М.: Наука, 1972. – 720 с
18. Заречений В.Г., Карпович Е.О., Воробйова І.П. і ін. Виробництво фосфорвмісних мінеральних добрив. – Суми: Університетська книга, 2004.– 189 с.

19. Астрелін І.М., ТОВАЖНЯНСКИЙ О.О Лобойко О.Я. та ін. Технологія фосфоровмісних добрив, кислот і солей. Підручник. – Х.: НТУ «ХПІ», 2011.– 288 с.
20. Братичак М. М., Гунько В. М. Хімія нафти та газу: навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. – 448 с.
21. Мельник С.Р. Проектування та розрахунок технологічних процесів органічного синтезу : навч. посіб. / С.Р. Мельник, Ю.Р. Мельник, З.Г. Піх. – Львів : вид-во НУ «Львівська політехніка», 2005. – 448 с.
22. Технологічні основи перероблення полімерних матеріалів [Електронний ресурс] : навч.посіб. / І. О. Мікульонюк. 2-ге вид., переробл. та доповн. ; – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 292 с. https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/35084/1/Pereroblennia-polimernykh-materialiv_NavchPosib.pdf
23. Гуменецький В.В. Процеси та обладнання нафтопереробних заводів. Навч. посібник. – Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2003. – 440с.
24. Теоретичні основи хімії та технології полімерів: навч. посібник / О.В. Суберляк, В.Й. Скорохода, Н.Б. Семенюк. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – 336 с.
25. Хімічна технологія синтезу високомолекулярних сполук: підручник / М.М. Братичак, Ю.П. Гетьманчук. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2009 –416 с.
26. Жидацький В.Ц., Джигирей В.С., Мельников А.В. Основи охорони праці. Підручник. – Львів: Афіша, 2004. – 318 с.

5.2 Методичні вказівки

- 1 Використання сучасної української хімічної термінології та номенклатури з неорганічної хімії: методичні вказівки / Л.В. Іванченко, В.Я. Кожухар, Л.М. Ерайзер, І.В. Дмитренко. – Одеса: ОНПУ, 2014. – 36 с.
2. Методичні вказівки до практичних і самостійних робіт з дисципліни "Процеси та апарати хімічних виробництв". Частина 1. Гідромеханічні процеси. для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 161 – Хімічні технології та інженерія / Уклад.: І.В. Дмитренко. Держ. ун-т "Одеська політехніка". – Одеса, 2021. – 97 с. <http://dspace.opu.ua/jspui/handle/123456789/11758>
3. Методичні вказівки до практичних і самостійних робіт з дисципліни "Процеси та апарати хіміко-фармацевтичних виробництв". Частина 2. Тепломасообмін для студентів спеціальності 161 – Хімічні технології та інженерія / І.В. Дмитренко. – Одеса: ОНПУ, 2017. – 89 с. (МВ09054 від 20.12.2017; № 5399 – РС – 2017).
4. Методичні вказівки до практичних робіт з дисципліни “Технологія зв’язаного азоту” для студентів спеціальності 161 – Хімічна технологія та інженерія, спеціалізація – Хімічні технології неорганічних речовин / В.Я. Кожухар, Ю.М. Єпутатов, Л.В. Іванченко. – Одеса: ОНПУ, 2018. – 60 с. (МВ09262 від 06.03.2018; № 5596 – РС – 2018).
5. Методичні вказівки до практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи з дисципліни "Технологія мінеральних добрив та солей" на тему "Виробництво рідких комплексних добрив" для студентів спеціальності 161 – Хімічні технології та інженерія, спеціалізації – Хімічні технології неорганічних речовин / Л.М. Ерайзер, В.Я. Кожухар, Л.В. Іванченко. – Одеса: ОНПУ, 2017. – 25 с. (МВ08987 від 22.11.2017; № 5332 – РС – 2017).
6. Методичні вказівки до практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи з дисципліни "Технологія мінеральних добрив та солей" на тему "Виробництво амоній нітрату" для студентів спеціальності 161 – Хімічні технології та інженерія, спеціалізації – Хімічні технології неорганічних речовин / Л.М. Ерайзер, В.Я. Кожухар, , Л.В. Іванченко. – Одеса: ОНПУ, 2017. – 38 с. (МВ08978 від 22.11.2017; № 5331 – РС – 2017).
7. Методичні рекомендації для практичних занять та самостійної роботи з дисципліни "Технологія сульфатної кислоти" для студентів напряму 6.051301 "Хімічна технологія" / Кожухар В.Я., Іванченко Л.В., Усатюк І.І. – Одеса. ОНПУ. – 2017. – 59 с. (МВ08580 від 06.06.2017; № 4897 – РС – 2017).

8. Методичні рекомендації для практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Хімія неорганічних речовин» для студентів напряму 6.051301 «Хімічна технологія» / Усатюк І.І. – Одеса. ОНПУ. – 2017. – 32 с. (МВ08601 від 19.06.2017; № 4926 – РС – 2017).

9. Іванченко, Л.В., уклад. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з курсу "Хімія та технологія води" : для здобувачів вищ. освіти за спец. 161 – Хім. технології та інженерія / уклад. Л. В. Іванченко, В. Я. Кожухар, В. В. Брем ; Нац. ун-т "Одес. політехніка". – Одеса, 2022. – 45 с. <http://dspace.opu.ua/jspui/handle/123456789/12188>

10. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з курсу "Технологія соди та лугів" : для здобувачів вищ. освіти за спец.161 – Хім. технології та інженерія / уклад. Л. В. Іванченко, В. Я. Кожухар, В. В. Брем, І. В. Шаповал ; Нац. ун-т "Одес. політехніка". – Одеса, 2022. – 26 с. <http://dspace.opu.ua/jspui/handle/123456789/12359>

ДОДАТКИ

Додаток 1. Титульний лист кваліфікаційної роботи магістра

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Одеська політехніка»
Інститут хімічних технологій та фармації
Кафедра хімічних технологій

Петренко Іван Володимирович,
студент групи ХТ-181

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА ГЛИБОКЕ ЗНЕСОЛЕННЯ ВОДИ В СПОСІБ ЕЛЕКТРОДЕІОНІЗАЦІЇ

Спеціальність:
161 Хімічні технології та інженерія

Освітня програма:
Хімічні технології та інженерія

Керівник:
Єпутатов Юрій Михайлович,
кандидат хімічних наук, доцент

Одеса – 2022

Додаток 2. Завдання на кваліфікаційну роботу

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Одеська політехніка»
Інститут хімічних технологій та фармації
Кафедра хімічних технологій

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Спеціальність: 161 – Хімічні технології та інженерія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка кафедри

Л.В. Іванченко

“ _____ ” _____ 2022 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Петренка Івана Володимировича,

1. Тема роботи: Розробка технології одержання хлоранілу
Керівник роботи: Іванченко Лілія Василівна, кандидат наук, доцент
затверджені наказом ректора НУ «Одеська політехніка» від _____.2022 року № ____
2. Зміст роботи: Вступ;

Техніко-економічне обґрунтування

Фізико-хімічні основи виробництва та вибір схеми виробництва

Характеристика сировини, допоміжних матеріалів, продуктів виробництва

Опис технологічної схеми виробництва

Матеріальний та енергетичний розрахунки

Конструктивні розрахунки та вибір технологічного обладнання

Автоматизація виробничих процесів

Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях

Охорона навколишнього середовища

Висновки

Перелік використаних джерел

3. Перелік графічного матеріалу (*перераховуються заголовки елементів ілюстративного матеріалу*):

Фізико-хімічні основи

Креслення технологічної схеми

Зображення установки

Креслення схеми автоматизації та ін.

4. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

5. Дата видачі завдання – _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Теоретичні основи виробництва та вибір схеми виробництва		
2	Характеристика сировини та продуктів виробництва		
3	Виконання креслення технологічної схеми та її описання		
4	Розрахунок матеріального балансу		
5	Розрахунок енергетичного балансу		
6	Виконання конструктивних розрахунків та креслення абсорберу		
7	Виконання розділу охорони праці та безпека в надзвичайних ситуаціях		

Здобувач вищої освіти
Керівник роботи

І. В. Петренко
Ю.М. Єпуратов

Додаток 3. Завдання на розділ охорони праці та безпеки в надзвичайних ситуаціях

ЗАВДАННЯ

на розроблення розділу "Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях"
здобувача вищої освіти групи ..., П.І.Б., інституту хімічних технологій та фармації,
кафедри хімічних технологій

Тема роботи: Контур високого тиску у виробництві карбаміду. Скрубер високого тиску.

Зміст розділу:

1. Аналіз умов праці і вибір заходів і засобів захисту від небезпечних і шкідливих виробничих факторів.
2. Розрахунок освітлення.
3. Аналіз техногенних небезпек і вибір заходів і засобів забезпечення безпеки у надзвичайних ситуаціях.
4. Розрахунок аварійного прогнозування розливу небезпечної речовини.

Керівник роботи

_____ П.І.Б.
_____ 2022 р.

Консультант з охорони праці:

_____ П.І.Б.
_____ 2022 р.

Додаток 4. Анотація

УДК 661.717.5

АНОТАЦІЯ

Петров Т.В. Удосконалення стадії грануляції у виробництві карбаміду. – Одеса: ОП, 2022. – 77 с. А4.

Розроблено стадію грануляції у виробництві карбаміду, розглянуто фізико-хімічні основи процесів виробництва карбаміду, проведено технологічні та конструктивні розрахунки грануляційної башти, виконано креслення технологічної схеми, схеми автоматизації стадії грануляції та грануляційної башти. Запропоновано заміну діючого гранулятора на ефективніший комбінований гранулятор, що дасть змогу збільшити потужність виробництва внаслідок більш рівномірного зрошення башти.

Ключові слова: карбамід, грануляція, прілірування

ABSTRACT

Petrov T.V. The improvement of the granulation stage in the carbamide's production – Odessa: OP, 2022. – 77 p. A4.

The stage of granulation in the production of carbamide was developed, the physicochemical bases of the processes of carbamide production were considered, the technological and structural calculations of the granulation tower were conducted, the drawings of the technological scheme, the scheme of automation of the granulation stage and the granulation tower were made. It is proposed to replace the existing pelletizer with a more efficient combined pelletizer, which will increase the production capacity due to a more even irrigation of the tower.

Keywords: carbamide, granulation, prilling